

Terugkoppeling bestuurlijke bespreking 22 mei 2024

Op 22 mei vond de bestuurlijke bespreking plaats met het Algemeen bestuur van GGDrU, in het gemeentehuis van Leusden.

Het doel van de bestuurlijke bespreking is vroegtijdig het gesprek aan te gaan over de voorziene ontwikkelingen voor het begrotingsjaar 2026. De dilemma's en de realiteit van de huidige financiële opgave voor het begrotingsjaar 2026 spelen daarin een belangrijke rol; hoe overbruggen we samen het ravijnjaar naar de toekomst van onze GGD?

Opening en toelichting programma

Eelco Eerenberg, als voorzitter van het Algemeen Bestuur opent de bespreking. Eelco licht toe dat het Dagelijks Bestuur 2024 ziet als startpunt voor het gesprek over wat nodig is om die robuuste en stevige GGD te kunnen zijn voor gemeenten in 2030. Gemeenten hebben tegelijkertijd moeilijke beslissingen te maken in het hier en nu gezien de financiële ontwikkelingen die de gemeentebegroting (gaan) treffen. 2026 is een spannend jaar door de dip in de gemeentefinanciën. Van belang is met elkaar niet in het frame te belanden van het schrappen in lijstjes, en ook een andere werkelijkheid voor ogen te houden. Met elkaar stil staan bij gezamenlijke uitgangspunten is hierin helpend, zodat richting gegeven kan worden aan de begroting van GGDrU. Een aantal wethouders wordt gevraagd aan te geven wanneer de bestuurlijke bespreking geslaagd is:

- Belangrijk om het met elkaar te hebben over hoe de GGD wendbaar kan zijn om zich aan te passen en focus te hebben in wat we doen
- Een strak proces zodat het AB wat te kiezen heeft
- Overeenstemming over de essentie van de GGD en ook wat daarin niet bespreekbaar is. GGD is een essentiële partner voor gemeenten, het zou helpen daar meer 'bewijslast' voor te hebben
- Oog hebben en houden voor de uitvoerbaarheid van de dienstverlening

GGDrU in het licht van het ravijnjaar 2026

Marc Sprenger deelt zijn reflecties over de afgelopen 112 dagen als Directeur Publieke Gezondheid aan de hand van enkele sheets. Hij spreekt van een zeer professionele organisatie (zowel expert-functie, vakvrouwschap, als bestuurlijk) met zeer gemotiveerde en betrokken medewerkers. Waar wordt gewerkt binnen een breed pallet van dienstverlening en met een goede crisis sensitiviteit.

Tegelijkertijd zijn er ook enkele kritische observaties; er wordt veel gedaan met erg weinig middelen (financiële ruimte) en is er de valkuil van versnipperd maatwerk en de kostendekkendheid daarvan. Daarnaast is de positie van de GGD niet altijd duidelijk en is de GGD als zodanig onbekendheid. Gezien de maatschappelijke uitdagingen zoals de dalende vaccinatiegraad, tekorten in de zorg met dubbele vergrijzing, de grote verschillen in gezondheid en de druk op milieu en de leefomgeving vraagt dit om een sterke gemeentelijke praktijkgerichte gezondheidsdienst.

Een GGD die op basis van een optimale informatie en data positie (kwalitatief en kwantitatief) en verbinding met uitvoer weet wat er speelt op gebied van VG (en gerelateerd sociaal domein). Een GGD die gemeenten voorziet van betrouwbare en onafhankelijke adviezen vanuit de kennis- en adviesfunctie en als verbinder tussen het medisch en sociaal domein. Een GGD die inwoners kennen en zien als betrouwbare en onafhankelijke hoeder van de volksgezondheid en weten waar de GGD van is (geëxpliciteerde rol). En een GGD die innoveert en acad]miseert in samenwerking met de Utrechtse kennisinstituten gericht op de uitvoering die werkt.

Marc deed een appèl aan het bestuur om samen te bouwen aan een betrouwbare en toegankelijke GGDrU die staat voor kwaliteit. Rekening houdend met de financiële realiteit (korte en lange termijn). Daar ligt de gezamenlijke uitdaging.

Inzicht en overzicht dienstverlening GGDrU

Op verzoek van AB leden wordt door Rik Verkerk, concern controller GGDrU, inzicht gegeven middels een powerpoint presentatie in de wijze waarop de dienstverlening GGDrU wordt bekostigd en de bijbehorende taken. Daaruit blijkt een divers aanbod in dienstverlening passend bij de opdracht van de GGD. Deze dienstverlening is divers in financiële omvang en bestaat uit een aantal grote producten/diensten voor het collectief. Daarnaast zijn er relatief veel kleine producten/diensten voor een beperkt aantal gemeenten met een kleine financiële omvang. Dat maakt het maatwerk complex, incidenteel en arbeidsintensief georganiseerd ten opzichte van de opbrengsten.

In gesprek: uitgangspunten voor realistische en inhoudelijke keuzes

Eelco geeft een korte toelichting op het belang van het maken van keuzes en hierover vroegtijdig in gesprek te gaan. En hiermee lering te trekken uit het proces zoals deze gelopen is in aanloop naar de begroting 2024. Het AB is collectief eigenaar en opdrachtgever van de GGD. De GGD is er vanuit de basis op gericht de publieke gezondheid te beschermen en te bevorderen en gemeenten te adviseren vanuit de brede kennis en expertise op gezondheid, met resultaat voor de inwoners van de regio. Gezien de grote financiële uitdagingen van alle gemeenten vraagt dat om bewuste en mogelijk ook moeilijke keuzes. Het is de wens dat deze keuzes passen binnen de inhoudelijke en financiële kaders van gemeenten alsook die van de GGD. Dit voor de korte én de lange termijn. Het DB heeft enkele uitgangspunten geformuleerd om met het AB over in gesprek te gaan om te komen tot realistische en inhoudelijke keuzes in 2026 en verder:

Voor 2026 en verder betekent dat:

- *Besluiten zoveel als mogelijk moeten worden gezien in het licht van de lange termijn effecten op de publieke gezondheid van onze inwoners*
- *Het AB zich bewust is dat een collectieve aanpak van onze lokale vraagstukken een doelmatige manier kan zijn voor de opgaaf ter bevordering van de publieke gezondheid*

Om als GGD gemeenten te kunnen ondersteunen vanuit de brede kennis en expertise op gezondheid, is het ieder geval van belang dat:

- *middelen en taken in balans zijn*
- *GGDrU een stevige kennis- en adviespartner is voor gemeenten*
- *GGDrU een aantrekkelijke werkgever blijft*

Hierbij uitgaan van:

- *GGDrU reeds meerjarig sober en scherp aan de wind vaart*
- *Gemeenten voor grote financiële uitdagingen staat*
- *Dat wij samen deze complexe puzzel erkennen en aangaan*

Op basis van de reflecties van Marc Sprenger, de inzichten op basis van de presentatie van Rik Verkerk en de voorgestelde uitgangspunten van het DB zijn de AB leden in groepen onder begeleiding van een DB lid uiteen gegaan met de volgende vragen ter bespreking:

- Heb je erkenning in reflectie van de DPG?
- Kan je je vinden in de uitgangspunten?

- Wat vraagt dit van AB?

Centraal in de verschillende gesprekken stond het belang van kiezen op inhoud. Ook kwam in de verschillende groepen naar voren de mogelijkheden die het maatwerk biedt, afgezet tegen de meerwaarde van meer harmonisering/uniformiteit van taken in de regio. Ook kwam de vraag aan de GGD aan de orde meer te laten zien wat zij doet en het bestuur te helpen met prioritering van taken. Ook als dat soms 'nee' betekent voor gemeenten maar wel met oog voor het ontzien van kwetsbaren in de regio. De gepresenteerde uitgangspunten van het DB werden herkend, waarin de GGD als belangrijke adviespartner werd onderstreept met daarbij de behoefte een duidelijker onderscheid in de adviestaken en de uitvoeringstaken te maken voor gemeenten.

Plenaire bespreking

Een van de rode draden uit de groepsgesprekken is de zoektocht op het gebied van maatwerk. Waarbij het kritisch kijken naar maatwerk in relatie tot collectiviteit van taken gewenst is. Het gaat ook over de rol van de GGD als uitvoerende partij en als kennis en adviespartner. Waar zou de GGD van moeten zijn? Hier zit spanning op en brengt dilemma's met zich mee. Het meer expliciteren van deze rollen kan helpen in het maken van keuzes. Als uitkomst van het plenaire gesprek is een aantal aanvullende punten benoemd:

- Kiezen op inhoud
- Zoekrichtingen in het maatwerk (bijvoorbeeld per subregio, afhandeling maatwerk anders, meer uniform) voor een betere balans tussen wat collectief kan en lokaal moet en effectiviteit van het geboden maatwerk
- Steviger op beleid en advies en minder op de uitvoering
- Ontzien van de meest kwetsbaren
- Doen wat werkt
- Datagedreven werken en adviseren
- Zoek naar externe bronnen voor extra financiën
- Be good & tell it
 - o GGD als merk sterker eruit laten komen
- Flexibel en wendbaar; meebewegen met ontwikkelingen in sociaal domein
- Preventie moet lonen; samen met gemeenten en GGD kijken waar winst is te behalen

Daarnaast is expliciet gedeeld dat het niet gaat over een kaasschaaf/target en/of financiële sturing op de begroting van GGDrU. Er is echter wel de behoefte iets te kiezen, dat gemeenten helpt bij de (financiële) uitdagingen die er liggen.

Vervolgstappen begrotingsproces en afsluiting

Eelco licht als afsluiting van de bespreking toe dat met de bestuurlijke bespreking, als startpunt van het gesprek over de begroting 2026 en verder, het DB nadrukkelijk voldoende ruimte in het proces wil bieden om tot gedragen keuzes te komen richting de begroting 2026. De zomer en najaar 2024 worden eveneens benut om voldoende ruimte en transparantie in het proces te organiseren om te komen tot een gedragen begroting 2026 GGDrU. Daarvoor is een gespreksronde georganiseerd met alle wethouders Volksgezondheid. Lysias is betrokken als externe/onafhankelijke partij vanuit meervoudige partijdigheid om het proces richting begroting 2026 te begeleiden. Waarna een adviesrapport wordt opgesteld waarbij inzicht wordt gegeven in de verschillende posities van de gemeenten en de 'gaps' daartussen. Het advies wordt besproken tijdens de bestuursconferentie op 2 oktober met het Algemeen Bestuur, waarin het begrotingsjaar 2026 en de keuzes die voorliggen centraal staan.

Hoofdpijnen planning Algemeen Bestuur begrotingsjaar 2026

10 juli 2024	Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Terugkoppeling bestuurlijke bespreking 22 mei• Vaststellen gezamenlijke uitgangspunten voor begrotingsjaar 2026
Juni-september 2024	Gespreksronde wethouders Volksgezondheid	<ul style="list-style-type: none">• Ophalen van dilemma's, knelpunten voor begroting 2026
2 oktober 2024	Bestuursconferentie	<ul style="list-style-type: none">• Inzichten gespreksronde en advies kaderbrief en begroting 2026
6 november 2024	Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Terugkoppeling bestuursconferentie 2026• Hoofdpijnen concept kaderbrief 2026
4 december 2024	Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Concept kaderbrief 2026 voor zienswijzen
26 maart 2025	Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Vaststellen kaderbrief 2026
16 april 2025	Dagelijks Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• Verzenden ontwerp begroting 2026 (incl. zienswijzen)
9 juli 2025	Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none">• (Ontwerp)begroting 2026 (incl. zienswijzen) ter vaststelling